

W ŚWIAT
Z KLASĄ

Geografia

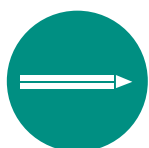
EDUKACJA GLOBALNA NA ZAJĘCIACH GEOGRAFII
W SZKOLE PODSTAWOWEJ

09

SCENARIUSZ

Zagrożenia dla środowiska przyrodniczego związane z rozwojem turystyki w Kenii

ANNA MITURA

KLASA VIII

45 MINUT

Na podstawie materiałów przedstawionych przez nauczyciela lub nauczycielkę uczniowie i uczennice zapoznają się z walorami przyrodniczymi i kulturowymi Kenii. Samodzielnie przeanalizują, jakie są skutki obecności dużej liczby turystów i turystek odwiedzających ten kraj oraz zastanowią się nad tym, czym jest odpowiedzialna turystyka.

Pytanie kluczowe

W jaki sposób możemy chronić przyrodę w Kenii?

Cele zajęć:

- wymienisz atrakcje przyrodnicze i kulturowe Kenii oraz ich wpływ na rozwój turystyki
- porównasz pozytywne i negatywne skutki obecności dużej liczby turystów w Kenii
- poznasz cele podpisania i zakres obowiązywania Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (CITES) zwanej konwencją waszyngtońską
- wyjaśnisz, czym jest odpowiedzialna turystyka

Związek z podstawą programową:

I.2, I.3, I.4, I.5, I.6, I.7, I.8, II.2, II.4, II.5, II.6, III.9
XV.4

Zagadnienia:

zrównoważony rozwój, konsumpcja i produkcja, różnorodność biologiczna, zasoby naturalne, różnorodność i stosunki międzykulturowe

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

- 12 Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja
- 14 Życie pod wodą
- 15 Życie na lądzie

Metody:

miniwykład z prezentacją multimedialną, dyskusja, burza pomysłów, praca z tekstem

Formy pracy:

praca w parach lub grupach

Środki dydaktyczne i materiały:

duży arkusz papieru, rzutnik, komputer, załączniki

Wprowadzenie

2 minuty

Zapytaj uczniów i uczennice, z czym kojarzy im się Kenia.

8 minut

Przedstaw podstawowe informacje o Kenii, wykorzystaj prezentację multimedialną z załącznika nr 1.

3 minuty

Poproś uczniów i uczennice, aby na forum klasy podzielili się opiniami, z jakim elementem bogactwa przyrodniczego lub kulturowego Kenii najbardziej chcieliby się zapoznać. Podsumuj wypowiedzi i podkreśl, że każdy i każda znajdzie w Kenii coś atrakcyjnego dla siebie, wykorzystując potencjał przyrodniczy i kulturowy tego kraju, w tym możliwość opalania się, uprawiania sportów wodnych, turystyki górskiej, poznawania cudów przyrody nieożywionej, obserwowania dzikich zwierząt w ich naturalnym środowisku, poznawania kultur kenijskich, w tym tradycyjnych zwyczajów, kuchni i architektury oraz nowoczesnego oblicza Kenii.

Praca właściwa

10 minut

Poproś uczniów i uczennice, aby w parach lub większych grupach opracowali skutki rozwoju turystyki w Kenii na podstawie przygotowanych opisów z załącznika nr 2 w podziale na skutki negatywne i pozytywne. Sposób podziału na grupy oraz formę pracy grupowej dostosuj do liczby i możliwości uczniów i uczennic.

7 minut

Zaproś młodzież do podzielenia się zdobytymi informacjami na forum klasy. Podsumuj i uzupełnij wypowiedzi, podkreślając, że wszędzie występują zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki dynamicznego rozwoju turystyki.

8 minut

Zadaj uczniom i uczennicom pytanie kluczowe. Zapytaj, jakie znają międzynarodowe formy ochrony przyrody. Omów cele podpisania i zakres obowiązywania Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, CITES) zwanej konwencją waszyngtońską. Możesz wykorzystać do tego materiały umieszczone na stronie internetowej Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra”: <http://ginacegatunki.pl/> oraz dalszą część prezentacji z załącznika nr 1.

Do dbałości o przyrodę Ziemi mobilizują nas, obywatele i obywatelki całego świata, przyjęte przez międzynarodową społeczność Cele Zrównoważonego Rozwoju. Wśród zadań przybliżających realizację Celu nr 15: Życie na lądzie, znalazły się między innymi: powstrzymanie degradacji naturalnych siedlisk i utraty bioróżnorodności oraz podjęcie pilnych działań kończących z procederem kłusownictwa i handlem chronionymi gatunkami zwierząt i roślin. Więcej o Celach na stronie: <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>.

Podsumowanie

7 minut

Poproś klasę, aby stworzyła poradnik odpowiedzialnego turysty, w parach zastanawiając się nad jednym punktem takiego poradnika. Następnie uczniowie i uczennice przedstawiają swoje propozycje na forum klasy i zapisują je w zeszytach lub na dużym arkuszu papieru. Możesz uzupełnić wypowiedzi uczniów i uczennic, wykorzystując informacje zamieszczone na stronie internetowej Fundacji Kupuj Odpowiedzialnie: https://ekonsument.pl/a66448_jak_byc_odpowiedzialnym_turysta.html. Poradnik zapisany na dużym arkuszu papieru warto wywiesić w widocznym miejscu w klasie.

Praca domowa

Zaproponuj młodzieży opisanie jednego wybranego gatunku zwierząt lub roślin zagrożonych wyginięciem, pochodzącego z Kenii.

Źródła:

- Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, <http://ginacegatunki.pl/>.
- Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie, *Jak być odpowiedzialnym turystą?*, https://ekonsument.pl/a66448_jak_byc_odpowiedzialnym_turysta.html.
- *Travel & Tourism Economic Impact 2017. Kenya*, World Travel & Tourism Council.
- K. Higginbottom, *Wildlife Tourism Impacts, Management and Planning*, Kenya Wildlife Service, 2004, <http://www.kws.go.ke>.
- Wikipedia, *Mombasa*, https://en.wikipedia.org/wiki/Mombasa#North_Coast.
- *Turystyka, hotele i zanieczyszczone środowisko*, „Polska The Times”, 15.03.2013, <https://polskatimes.pl/turystyka-hotele-i-zanieczyszczone-srodowisko/ar/783664>.
- *Impact of tourism: Kenya*, Bangkok Patana School, <https://www.patana.ac.th/secondary/geography/IB/Globalisation/Impacts%20of%20Tourism%20Kenya.htm>.
- Zestaw plansz do wydrukowania w formacie A4 zawierający podstawowe informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2018, <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>.

Polecane materiały:

- A. Gutowska, *Wycieczki po slumsach, czyli gdzie się podziela podmiotowość i sprawczość mieszkańców*, „Post-turysta”, 2015, <http://post-turysta.pl/artukul/wycieczki-po-slumsach-czyli-gdzie-sie-podziela-podmiotowosc-i-sprawczosc-mieszkancow-kibery-i-bwaise>.
- Strona „Post-turysta”, <http://post-turysta.pl/>.
- Film *Jak wydoić nosorożca*, reż. David E. Simpson, 2009.

Załączniki:

Załącznik nr 1 – Materiał pomocniczy: Prezentacja o Kenii (materiał dostępny na stronie: <http://bit.ly/PublikacjaGeografia>)

Załącznik nr 2 – Materiał pomocniczy: Turystyka w Kenii – studium przypadku

Załącznik nr 3 – Materiał pomocniczy: Turystyka w Kenii – studium przypadku

1. Pobyt w hotelu wielogwiazdkowym

Marek z Polski zdecydował się na tygodniowe wakacje na wschodnim wybrzeżu Kenii, w nowoczesnym hotelu wybudowanym nad brzegiem Oceanu Indyjskiego, niedaleko drugiego największego miasta Kenii – Mombasy. „Dzięki bezpośrednim połączeniom czarterowym z Polski mogę w ciągu kilku godzin przenieść się z krainy śniegu z deszczem i zimnego wiatru do miejsca, gdzie cały dzień świeci słońce, a woda w oceanie jest ciepła”. Podobnych hoteli na północ i południe od Mombasy w ciągu ostatnich lat powstało bardzo dużo, gdyż wielu turystów jest zainteresowanych takim sposobem wypoczynku, nie tylko w Kenii. W hotelu Marek spędza znaczną część wolnego czasu, przede wszystkim odpoczywając nad basenem, korzystając z hotelowych restauracji, barów, obiektów sportowych oraz centrum odnowy biologicznej.

Aby zapewnić gościom wysoki standard w hotelu, zużywa się znaczne ilości wody, energii oraz produkuje dużo odpadów w postaci niewykorzystanych lub niezjedzonych resztek jedzenia czy produktów jednorazowych. Jak wyliczono, turysta zatrzymujący się w hotelu zużywa dziennie przeciętnie o 1/3 wody więcej niż lokalny mieszkaniec. Oznacza to więcej ścieków, których zagospodarowanie nie zawsze odbywa się zgodnie z wymogami ochrony środowiska. Część żywności, aby odpowiadała gustom hotelowych gości, którzy czasami wolą jeść jedynie dania znane im z własnych domów czy krajów, sprowadzana jest z daleka. Negatywne oddziaływanie branży hotelarskiej to także zmiany w krajobrazie wynikające z budowy obiektów hotelowych i ich infrastruktury, zaśmiecanie terenu, zagęszczanie ludzi, hałas i zakłócenie spokoju lokalnych mieszkańców i zwierząt. Jednocześnie, z turystyki utrzymuje się 1072500 mieszkańców i mieszkańek Kenii, co stanowi około 9.2% ludności (2016). Potężne turystyczne hotele to nowe miejsca pracy dla wielu obywateli Kenii, gdzie bezrobocie wynosi około 11%. Rozwój turystyki wspomaga także rozbudowę infrastruktury takiej jak drogi, kanalizacja, linie energetyczne, powstają nowe placówki medyczne, co jednocześnie zapewnia wyższy poziom życia także lokalnym społecznościom. Niestety, los części emigrantów zarobkowych z ubogich terenów kraju, którzy opuścili swoje miejsca zamieszkania, aby pracować w branży turystycznej, nie zawsze ulega poprawie. Zdarza się, że mieszkają w trudnych warunkach, pozbawieni podstawowych udogodnień sanitarnych, jak dostęp do wody czy usług społecznych typu szkoła i szpital.

2. Wycieczka – safari

Kaori z Japonii długo marzyła o zobaczeniu wielkiej piątki Afryki, czyli pięciu gatunków dużych ssaków, zamieszkujących Afrykę: afrykańskiego słonia sawannowego, nosorożca czarnego, lwa, bawoła afrykańskiego i lamparta. „Widok dzikich zwierząt znanych do tej pory z opowieści, filmów i z ZOO w ich naturalnym środowisku to niezapomniane doświadczenie i mnóstwo emocji”. Wykupiła więc ośmiodniowe safari w Kenii, w której znajduje się wiele parków narodowych i rezerwatów przyrody. W programie są Park Narodowy Mount Kenya & Aderbare, Rezerwat Samburu i Rezerwat Masai Mara. W ostatnim dniu safari Kaori zwiedzi Nairobi, gdzie zobaczy „dzielnice biznesu oraz biedniejsze, typowo afrykańskie przedmieścia”. Nie będzie jednak samotnie spacerować po mieście, ponieważ przez wyjazdem czytała, że samodzielne poznawanie lokalnych społeczności jest niebezpieczne. Weźmie natomiast cukierki, którymi będzie mogła obdarować dzieci z wiosek napotkanych w czasie safari. Kaori poleci do Kenii lotem czarterowym z Tokio, a na miejscu będzie podróżować minibusem. Na miejscu zapłaci 300 dolarów za wstęp do parków narodowych i safari. Opłaty te pozwalają na funkcjonowanie parków i ochronę dzikich zwierząt.

Parki Narodowe odwiedza co roku blisko 630 tysięcy zagranicznych turystów, a turystyka jest drugim najbardziej rentownym sektorem gospodarki. Kenijskimi parkami narodowymi zarządza państwowa spółka Kenya Wildlife Services (KWS), która jest również odpowiedzialna za ochronę wszystkich gatunków fauny i flory. Parki narodowe, obok ochrony przyrody, oferują też miejsca pracy dla przewodników, kierowców, pracowników hoteli i restauracji oraz ludności w wioskach położonych na terenie parków. Związana z ich funkcjonowaniem infrastruktura wpływa jednak negatywnie na otoczenie. Budowa dróg i hoteli powoduje wylesianie, które sprawia, że powiększa się rywalizacja między gatunkami zwierząt zmuszanych do zmian miejsca pobytu. Obecność dużej liczby samochodów w parkach powoduje emisję gazów, hałas oraz uszkodzenia gleby. Loty śmigłowcami lub balonami na ciepłe powietrze powodują większe zatrucie powietrza i hałas. Obecność dużej liczby ludzi w parkach zaburza również naturalny cykl życia zwierząt, wpływając między innymi na karmienie młodych czy rytm dnia.

3. Wizyta w wiosce masajskiej

Brazylijczycy Bernardo i Geraldina wybierają się do Kenii, gdzie chcieliby poznać zwyczaje miejscowej ludności. Przed wyjazdem wyszukali w Internecie informacje na temat plemion zamieszkujących Kenię oraz przeczytali książkę *Biała Masajka* autorstwa Corinne Hofmann. Postanowili na miejscu odwiedzić wioskę Masajów, jednej z grup etnicznych Kenii, która stanowi niewiele ponad 2% całej populacji. Chcieli z bliska przyjrzeć się i doświadczyć ich życia, bowiem jak sami mówili: „fascynowały ich wypełnione dumą twarze oraz nasycone spokojem i walecznością oczy”.

Masajowie tradycyjnie prowadzili półkoczowniczy tryb życia, podporządkowany wypasom bydła, które według religii jest im podarowane przez Boga. Organizacja społeczna Masajów oparta jest na klasach wieku. Grupy chłopców i dziewcząt wychowują się z rówieśnikami i razem przechodzą najważniejsze etapy życia, w tym inicjację, która stanowi wprowadzenie do dorosłego życia czy też wejście w rolę wojownika. Przy okazji tej ostatniej ceremonii Masajowie wykonują tańce polegające między innymi na wysokim wzbijaniu się w górę. To właśnie te tańce oraz kolorowy strój, ciekawe fryzury i biżuteria sprawiły, że Masajowie stali się atrakcją turystyczną. Brazylijska para będzie mogła zobaczyć, jak wygląda tradycyjna wioska masajska, taniec wojowników oraz będzie miała okazję zakupić lokalne wyroby biżuteryjne. Ochrona parków narodowych nie obejmuje jednak kultury Masajów żyjących na ich terenach, choć powstały one na należącej tradycyjnie do Masajów ziemi. Rozwój turystyki zapewnił im wiele miejsc pracy, choć często w masajskich wioskach pracują przedstawiciele innych grup etnicznych, którzy przebijają się za Masajów. Korzyści z infrastruktury parków nie idą w ręce społeczności masajskich, zamieszkujących te tereny. Coraz więcej Masajów migruje, aby znaleźć pracę w turystyce. Powoduje to często porzucanie tradycyjnego trybu życia i zanik kultury. Obecność turystów w masajskich wioskach wpływa również na zmiany w tradycyjnym życiu. Klasy wieku tracą na ważności, a hodowla bydła przestaje być opłacalna. Napływ turystów wpływa negatywnie na ziemie zamieszkałe przez Masajów, powodując niszczenie naturalnych obszarów pod budowę infrastruktury turystycznej.

Opracowano na podstawie:

Travel & Tourism Economic Impact 2017. Kenya, World Travel & Tourism Council.
K. Higginbottom, *Wildlife Tourism Impacts, Management and Planning*, 2004, Kenya Wildlife Service,
<http://www.kws.go.ke>.

Wikipedia, Mombasa, https://en.wikipedia.org/wiki/Mombasa#North_Coast.

Turystyka, hotele i zanieczyszczone środowisko, „Polska The Times”, 15.03.2013, <https://polskatimes.pl/turystyka-hotele-i-zanieczyszczone-srodowisko/ar/783664>.

Impact of tourism: Kenya, Bangkok Patana School, <https://www.patana.ac.th/secondary/geography/IB/Globalisation/Impacts%20of%20Tourism%20Kenya.htm>.